

- Προστασία του καταναλωτή
- Εφαρμογή λειτουργίας της αγοράς και του ανταγωνισμού

Απολογισμός έργου ΥΠΕΜ
(15/10/93 έως 11/9/95)

1. Νομοθετικό και Θεσμικό Έργο:

Δημοσιεύθηκαν με πρωτοβουλία ΥΠΕΜ οι παρακάτω νόμοι:

α) Ν. 2235/94 για τις μισθώσεις κατοικιών και επαγγελματικής στέγης. Η νομοθεσία για την επαγγελματική στέγη κωδικοποιήθηκε (ΠΔ 34/95). Η σταδιακή απελευθέρωση λειτουργεί ομαλά και θεσπίστηκαν καινοτόμες ρυθμίσεις υπέρ των επιχειρηματιών - μισθωτών (αύξηση της ελάχιστης διάρκειας από 6 + 3 σε 9 + 3 χρόνια, απαγόρευση άσκησης στο μίσθιο της ίδιας δραστηριότητας του αποχωρούντος μισθωτή επί διετία, αποζημίωση 12 - 16 μισθωμάτων για οποιοδήποτε λόγο και αν λύεται η μίσθωση).

β) Ν. 2239/94 για τα σήματα. Εκσυγχρονίστηκε η υφιστάμενη από το 1939 νομοθεσία "περί σημάτων" και προσαρμόστηκε στις σημερινές ανάγκες.

γ) Ν. 2251/94 για την προστασία καταναλωτών με πρωτοποριακές ρυθμίσεις που ήδη εφαρμόζονται. Εισήχθη νέο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των καταναλωτών. Ο νόμος κατοχυρώνει νέα δικαιώματα για τους καταναλωτές και εγκαθιδρύει ουσιαστικές δυνατότητες για την προστασία τους. Δημιουργεί κυρίως τους όρους για την ανάπτυξη καταναλωτικού κινήματος που συμμετέχει στον έλεγχο της αγοράς. Έτσι:

1) Αναμόρφωσε εκ βάθρων το θεσμικό πλαίσιο για τις Ενώσεις Καταναλωτών και εισήγαγε ευνοϊκές προϋποθέσεις για την αναγνώρισή τους. Ήδη έχουν αναγνωρισθεί για πρώτη φορά Καταναλωτικές Ενώσεις σε αρκετές περιοχές της χώρας μας.

2) Οι Καταναλωτικές Ενώσεις μπορούν να προσφεύγουν στα δικαστήρια εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των μελών τους. Μπορούν να ασκούν συλλογική αγωγή εναντίον κάθε επιχείρησης που θίγει τα γενικότερα συμφέροντα των καταναλωτών.

3) Για πρώτη φορά στη χώρα μας λειτουργεί πλέον το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών που αποτελεί σημαντικό μοχλό για την άσκηση επιρροής και συμμετοχής των καταναλωτών σε θέματα πολιτικής που αφορά την προστασία τους.

4) Ιδρύθηκε Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των ΔΕΚΟ που προβαίνει σε υποδείξεις προς τις δημόσιες επιχειρήσεις για την βελτίωση των υπηρεσιών τους, ενώ παράλληλα οι διοικήσεις τους υποχρεώνονται να δίνουν εξηγήσεις σε προβλήματα που απασχολούν τους καταναλωτές.

Ο νόμος αυτός εμπλουτίζει σημαντικά τα δικαιώματα των καταναλωτών, καθιερώνει την αντικειμενική ευθύνη του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα, εισάγει νέες διατάξεις για τις συμβάσεις από απόσταση, για την ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες, για την εξυπηρέτηση μετά την πώληση, ενισχύει τη δικαστική προστασία από απαγορευμένες μορφές διαφήμισης, διευρύνει τον κατάλογο των καταχρηστικών όρων κ.α.

Ο νέος νόμος δημιουργεί τις θεσμικές εκείνες προϋποθέσεις που ενθαρρύνουν και αξιοποιούν την πρωτοβουλία των καταναλωτών και μετατρέπουν την προστασία τους σε υπόθεση της κοινωνίας.

δ) Ν. 2286/95 για τις προμήθειες του δημόσιου τομέα. Με το νόμο αυτό επαναφέρονται οι κρατικές προμήθειες στο ΥΠΕΜ με στόχο την επίτευξη οικονομικών κλίμακος και τη διαφάνεια. Ήδη, βγαίνουν στον αέρα οι πρώτες διακηρύξεις διαγωνισμών.

ε) Ν. 2296/95 για τον ανταγωνισμό.

Η σχετική νομοθεσία, αυστηρότερη τώρα και αποτελεσματικότερη, κωδικοποιήθηκε και ήδη λειτουργεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ως ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή.

Στη συνολική προσπάθεια για τον θεσμικό εκσυγχρονισμό της αγοράς εντάσσεται ο νόμος 2296/95, ο οποίος επέφερε σημαντικές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία του ανταγωνισμού. Μία ουσιαστική τροποποίηση συνίσταται στην εισαγωγή ουσιαστικού προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων, με την οποία η Πολιτεία αποκτά το θεσμικό εργαλείο παρέμβασης για την αποτροπή της δημιουργίας μονοπωλιακών καταστάσεων και δομών στην αγορά. Γενικότερα η αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας διασφαλίζεται με την επαναφορά του θεσμού της αρνητικής πιστοποίησης, την αναπροσαρμογή των επιβαλλομένων προστίμων και τη θέσπιση προθεσμιών για την έκδοση αποφάσεων.

Θεσμική καινοτομία αποτέλεσε η ίδρυση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως ανεξάρτητης αρχής με αυτοτελή διοικητική υποδομή (Γραμματεία). Με την αλλαγή αυτή αναδιοργανώνεται συνολικά ο μηχανισμός εφαρμογής της νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο εξοπλίζει την Επιτροπή με περισσότερες και ευρύτερες αρμοδιότητες και ενισχυμένες δυνατότητες. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού λειτουργεί από την 1η Ιουνίου 1995 υπό την Προεδρία του καθηγητή κ. Σχινά. Στο διάστημα αυτό η Επιτροπή ασχολήθηκε με νέες υποθέσεις (κυρίως συγκεντρώσεις και ασφαλιστικά μέτρα) καθώς και υποθέσεις που εκκρεμούσαν στη Δ/ση Ανταγωνισμού του ΥΠΕΜ, κατάρτισε τον κανονισμό λειτουργίας της και τα έντυπα γνωστοποίησης συγκεντρώσεων, οργάνωσε τη λειτουργία της σε τμήματα για την ταχύτερη διεκπεραίωση του έργου της και συνέταξε τον προϋπολογισμό της για το 1996. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποστηρίζεται από τη Γραμματεία της, η οποία στο στάδιο αυτό στελεχώνεται από υπαλλήλους αποσπασμένους σε αυτή από το ΥΠΕΜ.

Επίσης ολοκληρώθηκε το προεδρικό διάταγμα για την κωδικοποίηση της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και το προεδρικό διάταγμα για την οργάνωση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Τομέας "Νέες ρυθμίσεις για τα πολυκαταστήματα"

Στο νόμο για το υπαίθριο εμπόριο κ.λ.π. περιλήφθηκαν ρυθμίσεις που αφορούν την ίδρυση πολυκαταστημάτων. Η διαφαινόμενη τάση συγκέντρωσης στο χώρο του λιανεμπορίου οδήγησε στην υιοθέτηση των σχετικών διατάξεων, που αποσκοπούν στην αποτροπή της μονοπωλιακής / ολιγοπωλιακής επικράτησης των μεγάλων αλυσίδων εις βάρος των τοπικών αγορών. Με τις νέες ρυθμίσεις φορέας της απόφασης και της χορήγησης των σχετικών αδειών καθίσταται η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Επίσης τίθενται ουσιαστικές προϋποθέσεις για την ίδρυση πολυκαταστημάτων. Η ρύθμιση χαρακτηρίζεται από τη διαφοροποίηση των προϋποθέσεων κατά γεωγραφικές περιοχές και ζώνες πληθυσμού και την εισαγωγή κριτηρίων για τη λήψη της σχετικής απόφασης (συνθήκες ανταγωνισμού, συμφέροντα καταναλωτή, προστασία περιβάλλοντος, διαφύλαξη κοινωνικού ιστού κ.λ.π.)

στ) Ν. 2323/95 για το υπαίθριο εμπόριο. Με το νόμο αυτό περιορίζεται το παρεμπόριο, τίθενται αυστηροί κανόνες για μικροπωλητές και λαϊκές αγορές και θεσπίζονται αντικειμενικά κριτήρια και κλήρωση για τη χορήγηση αδειών, ώστε να εξαφανισθεί το φαινόμενο των πελατειακών σχέσεων και των αθέμιτων συναλλαγών.

ζ) Νομοσχέδιο για τις Ανώνυμες Εταιρίες που ψηφίστηκε και είναι υπό δημοσίευση. Με το νόμο αυτό εκσυγχρονίζεται ο ν. 2190/1920, λύνονται ζητήματα που δίχασαν επιστήμη και νομολογία και περιέρχεται η εποπτεία των ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών στο ΥΠΕΜ. Η σχετική νομοθεσία κωδικοποιείται.

η) Σε λίγες βδομάδες ολοκληρώνεται η επεξεργασία νομοσχεδίου για την αναμόρφωση της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση με κατεύθυνση την αυστηροποίηση της εποπτείας, χάριν των καταναλωτών.

Είναι έτοιμο Π.Δ. εναρμόνισης με κοινοτικές οδηγίες ιδιαίτερης σημασίας για την εξυγίανση της ασφαλιστικής αγοράς.

θ) Είναι έτοιμη πρόταση για την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τις τιμές των φαρμάκων και άλλες παρεμβάσεις στον τομέα του φαρμάκου. Με την πρόταση αυτή επιδιώκεται η μείωση τιμών των φαρμάκων και η μείωση της συνολικής δαπάνης για το φάρμακο.

ι) Είναι έτοιμος ο νέος Οργανισμός του Υπουργείου. Με τις νέες αρμοδιότητες του ΥΠΕΜ το προσωπικό πλέον απασχολείται πλήρως και καταργούνται οι υπηρεσίες χωρίς αντικείμενο.

ια) Είναι έτοιμος ο Εμπορικός Κώδικας. Με τον Κώδικα αυτό αναμορφώνεται, εκσυγχρονίζεται και κωδικοποιείται η υπεραιωνόβια και διάσπαρτη νομοθεσία για το εμπορικό δίκαιο και ικανοποιείται αίτημα δεκαετιών του νομικού και επιχειρηματικού κόσμου. Παράλληλα, εισάγεται ο θεσμός του εμπορικού μητρώου, που θα είναι ο καθρέφτης των επιχειρήσεων για κάθε ενδιαφερόμενο.

ιβ) Συγκροτήθηκε επιτροπή για την ψήφιση νέου Αγορανομικού Κώδικα.

Ο Αγορανομικός Κώδικας ισχύει από το 1946 και αντανακλά τις συνθήκες μιας αγοράς όπου δεν υπήρχε η πληθώρα των αγαθών που υπάρχει σήμερα. Αν και τροποποιήθηκε επανειλημμένα, οι τροποποιήσεις αυτές δεν οδήγησαν στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, εύχρηστου και αποτελεσματικού νομοθετήματος. Προκειμένου η αγορανομική νομοθεσία να αναμορφωθεί με βάση τη σύγχρονη λειτουργία της αγοράς και να προσλάβει την θέση που της αρμόζει μετά την ανάπτυξη νέων μορφών ελέγχου, της νομοθεσίας για την προστασία του ανταγωνισμού και την προστασία του καταναλωτή, ψηφίστηκε ήδη σχετική διάταξη για την σύσταση ειδικής επιτροπής για τη σύνταξη νέου Αγορανομικού Κώδικα.

ιγ) Έχει δημοσιευθεί ικανός αριθμός προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων και αγορανομικών διατάξεων, για διάφορα θέματα ΥΠΕΜ.

Αγορά Τιμές

Το ΥΠΕΜ είχε διακριτική παρέμβαση στην αγορά, μέσα στο νέο πλαίσιο της απελευθέρωσής της, με κλαδικές έρευνες, τακτικές τιμοληψίες, κ.λ.π.

Η συμβολή των παρεμβάσεων αυτών στην πτώση του πληθωρισμού υπήρξε και είναι αποφασιστική. Είναι χαρακτηριστικό ότι εδώ και 20 μήνες δεν έχει αυξηθεί η τιμή ούτε ενός φαρμάκου, ενώ έχουν μειωθεί οι τιμές 1007 φαρμάκων.

Για την ενημέρωση καταναλωτών έχου ήδη παραχθεί δύο spots, έχουν διανεμηθεί ενημερωτικά φυλλάδια και ετοιμάζονται ενημερωτικές εκπομπές στην τηλεόραση. Έχουν ιδρυθεί με πρωτοβουλία ΥΠΕΜ γραφεία προστασίας καταναλωτών σε πολλούς Δήμους και υπάρχει στενή συνεργασία με Ενώσεις Καταναλωτών.

Πρωτοβουλία για την ίδρυση ενιαίου φορέα ελέγχου ποιότητας τροφίμων, ποτών και λοιπών βιομηχανικών προϊόντων είναι στο στάδιο μελέτης εφαρμογής στο ΚΕΠΕ. Ομοίως, πρωτοβουλία για αναπροσδιορισμό του ρόλου για το Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων Πειραιά.

Ολοκληρώθηκε η προμήθεια εξοπλισμού για τη νόμιμη Μετρολογία (PRISMA) και επίκειται η αξιοποίηση.

Αποφασίσθηκε η χορήγηση 670 εκ. δρχ. στο ΥΠΕΜ από το πρόγραμμα ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ για τη μηχανογράφηση σημάτων, ανωνύμων εταιριών, κ.λ.π.

Σημαντική ήταν η παρέμβαση του ΥΠΕΜ σε θέματα εποπτείας Α.Ε. (υποθέσεις Λαυρεωτικής - Ομίλου SOE, κ.λ.π.)

Ουσιαστική ήταν η παρέμβαση για την εξυγίανση της ασφαλιστικής αγοράς. Ανακλήθηκαν άδειες εταιριών και η εποπτεία πλέον ασκείται αυστηρά και ταχύτατα.

Είναι έτοιμη η έναρξη μηχανογράφησης της οικείας Διεύθυνσης.

Για πρώτη φορά εκατοντάδες εκατομμυρίων έχουν διατεθεί για την κάλυψη αναγκών των υπηρεσιών του ΥΠΕΜ, σε υλικοτεχνική υποδομή από τα κονδύλια των υγραερίων.

Σωρεία προστίμων επιβλήθηκε για νοθεία προϊόντων και παράβαση νομοθεσίας ανταγωνισμού και προστασίας καταναλωτή.